

ÇİN'DE TARİHSEL BULUŞMA

Mihail Gorbacov'un Çin'e yaptığı gez.

iki sosyalist ülke arasındaki ilişkilerde olduğu kadar, uluslararası
ulanda da bir dönüm noktası niteliğindeydi. Gorbacov'un Çin'li liderlerle yaptığı görüşmeler
ve ortak açıklamaları, 30 yıl süren birbirine karşı çözüme dönmemişliği de kapıyordu. (Sayfa: 16)

adımlar

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

28 MAYIS-10 HAZİRAN 1989

11

1500 LİRA

KAMU SÖZLEŞME MÜCADELESİ
ŞİMDİLİK SONUÇLANDI

ÖZAL GERİLEDİ

İşçi anıfı kabul değiştiriyor. İki ay süren, tarihinin
en yığılmalı ve yaratıcı eylemlerinden sonra, Türk-İs ve
hükümet arasında yapılan anlaşmayla, ücret artış oranı
yüzde 142'ye çıktı. Bu zamana yeni eylem dalgaları da

yaratacaktır. Bundan ötesi, işçilerin tabanda gösterdikleri
dinamizmi sendika yönetimlerine yansıtarak, gelecek
dönemlerde geçmiş kayıplarını telafi etmelerine
kaldırıyor. (Sayfa: 4-5)

Kadın Kurultayı toplandı

Kadın Kurultayı beklenenin veremedi. İlk kez gerçekleştirilen
1. Kadın Kurultayı'na 2500'e yakın kadın katıldı. Kurultay bir yandan kadın hareketinin dinamiklerini yansıtırken,
öbür yandan geniş işçilerin beklentilerini tam olarak karşılayamadı. Çeşitli görüşlerden kadınlar,
birlikte olmak yerine ayrımları öne çıkarırken, kadınların kadın olmaları doğan sorunların yerlerine
dile getirilemedi, kadın hareketinin gündemindeki sorunlar tartışılmadı. (Sayfa: 19-21)

► "DOKTORLARIN EYLEMİ HAKKINDA"

Türk Tabipler
Birliği Merkez
Konseyi
Başkanı
Prof. Dr.
Nusret Fişek,
doktorların
eylemlerinin
halklığının
nefretlerini
onlatıyor.
(Sayfa: 9)

► NASIL BİR PROGRAM?

Marxist bir partinin
programı üzerine
Adımlar'ın geçen
sayısında başlayan
tartışmaya, bu sayıda
Uğur Çankaya ve
Orat Çalımlar katılıyor.
(Sayfa: 11)

► KUTLU-SARGIN DAVASI DEMOKRASİYİ SORGULUYOR

Kutlu ve
Sargin'in
bireysel
başvuruları
Avrupa İnsan
Hakları
Komisyonu
tarafından
kabul
edilebilir
bulundu.
(Sayfa: 12-13)

► TÜRKİYE'DE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Çağlay Gazeteciler
Derneği'nin girişimyle
gerçekleştirilen
uluslararası
konferansında,
Türkiye'de basın
üzerindeki baskılar
tartışılırken, basın
hakları üzerine bir
çok yönlü tartışma
açıldı. (Sayfa: 14)

Birlik süreci gelişirken

TARTIŞMA NASIL SOMUTLANABİLİR?

■ Umur Coşkun

Marksistler arasında, eksen birlik, yasallık ve yenilenme olan tartışmalar yeni boyutlar kazanıyor. Birlik, yasallık ve yenilenmenin tartışma eksenini olmasa, herhangi bir hareketin bu üçlüyü sloganlaştırmasından değil, tartışmalara katılanların, durumlarını onlara göre değerlendirmeye ve geliştirmeye önem verdiği kriterler olmalarından kaynaklanıyor. Yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da, şimdilik belirgin bir düzenliliğe kavuşmamış ve sınırlı platformlarda, birlik ve ayrılık noktalarının ele alındığı, kimlerin hangi ilkeler üzerinde birleşebileceğinin tartışıldığı toplantılar yapıyor.

Yayın organları tartışma sürecini kimi alanlarda yoğunlaştırıyorlar. Değişik marksist çevrelerden isimler, Adımlar gazetesinde "Nasıl Bir Program", Görüş dergisinde "Nasıl Bir Parti" sorunlarına ön yaklaşımlarını getiriyorlar. Parti, Program ve üçlü kerteyle dikkate alan konulardaki tartışmaya, özellikle Gelecek, Sosyalist Birlik, Birikim, Gelenek, Yeni Öncü ve Yeni Açılım dergileri dolaylı ve dolaysız katkılar yapıyorlar. Tartışmanın yurt ölçeğinde daha da somutlanması, katkılarının zenginleşmesi, düzenli ve sürekli platformlar kazanması olanakları artıyor.

Tartışma ve dolayısıyla birlik süreci böylece gelişirken, varolan partiler ve onların programları ne oluyor? Sürecin neresinde, ne ölçüde yer alıyorlar?

Önce şu tesbitleri yapmak gerekiyor. Marksist bir parti programı belirli ana ilkelere ve temel amaçlara bağlı olarak içinde bulunulan aşama boyunca yapılması öngörülen işlemlerin ve eylemlerin, başka bir deyişle acil politik amaçların tümünü kapsamasıdır. Yani ana ilkelere sabit kalacağını varsayarak, birkaç yıl sonra, ya koşullar değiştiğinden, ya öngörülen politik amaçların yanlışlığı, eksikliği ve ana ilkelere uzak kaldığı anlaşıldığından, ya da bir şekilde içinde bulunulan aşamanın hedeflerine ulaşıldığından, parti programı yeniden ele almak, temel amaçlara bağlı yeni bir program hazırlamak gerekebilir.

Somutlarsak, Türkiye'de çağdaş bir marksist partinin programı 1980'den önce yazılmış bir programın aynı ya da benzeri olamaz. Programdan beklenen, sosyalizm temel amacını ilan etmesi yanında, dünyadaki hızlı gelişmeleri, ülkemizdeki çelişkili gelişme sürecini hesaba katan, öngörümüzdeki birkaç yıl sürecek bir mücadele sonucunda, toplumsal, temel amacı yakınlaştıran niteliksel bir değişiklik hedefleyen bir klavye belge olmasıdır.

Sosyalist Parti Programı 1980'ler sonlarında yazılan bir program olarak, kazandırdığı yasallık boyutu dışında pek tartışılmadı. Bu, programın ve partinin yenilenme kertesini dikkate almadığından olabilir. TBKP programı ise daha açıklanma olanakları bu-

lamadan tartışılmak zorunda kaldı. Bu nedenle tartışılması sınırlı oldu. Yine de, TBKP Programı'na, 1- iki partinin birleşmesi sonucu oluşan yeni partinin ürünü ve kimliği olarak, 2- yeni bir yaklaşım olarak, 3- bir yasallaşma girişiminin öne çıkan aracı olarak, çokça değinildi.

TBKP olanaklı en geniş marksist sol ile birlikte çağdaş, yasal, yığınsal komünist partisini kurmayı savunduklarına göre TBKP programına ne oluyor? Marksist sola bu program mı dayatılıyor, yoksa TBKP programından vaz mı geçiyor? Herhalde her ikisi de değil. Aynen, TBKP'nin olsun, bir başka örgütün olsun örgütsel varlığının, özgün çalışma ve eylemlerinin, ne kendiliğinden bir dayatma sayılamayacağı, ne de kendiliğinden yokoluşunun beklenemeyeceği gibi. Artık yaşamda yeri olmadığı iyice anlaşılması gereken, başkası aleyhine öne geçme, ağırlık koyma ve politik manevraya dayanan çalışma tarzı söz konusu olmadığı sürece, her örgüt, çevre ve kişiler, bugümsüz özgün varlıklarıyla, eylemleriyle siyaset sahnesinde yer alacaktır. Birlik için çalışan herkes katkısını, tüm varlığını birliğe taşıyan politikalarla ortaya koyacaktır. Gerçekten birliğe gidiliyorsa, herbirinin bağımsız etkinliği ve güç kazanması toplumun güç kazanması anlamına gelir. Uyum ve dayanışma için özen göstermenin altını çizerek,

TBKP programının özü ve sözü

Bu noktada verili bir örgütün konumunu nasıl değerlendirmeliyiz? Evet bu örgüt var ve mücadele ediyor, ama ne için? Program söz konusu olduğunda da bir programın özünü ve sözünü ayırtmak gerekiyor. TBKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu bu farklılığı şöyle açıklıyor: "Biz yeni tarzda düşünmek gerektiğini kavramış bulunuyoruz; bu temelde teorik ve politik planda kendimizi yenileme uğraşı içindeyiz. Bu yeni yaklaşımımızı TBKP Programı'nda somutlama başarısını gösterdik. Burada başarı her şeye yanıt veren mükemmel, hiç yanlışsız bir program ortaya koyduğumuz anlamında değildir. Kesinlikle böyle değil. Aksine biz programımızdaki eksikliğe çok açık farkındayız. Burada başarı yeni yaklaşımımızı yeni bir politik stratejiye dönüştürebilmiş ve bu temelde bir program ortaya koyabilmiş olmamızdır" (Yeni açılım, Sayı 13, Mayıs 1989, s.8).

Buradan şu anlaşılıyor: TBKP programı mutlak değildir, mutlak olan TBKP'nin, programında da ifadesini bulan yenilenmecilik politik yaklaşımıdır. Başka bir deyişle TBKP, programı ve varlığıyla birlik sürecine yeni politik konularından hareketle katkıda bulunmaya çalışacaktır. Aslında bu söylediklerimizi TBKP programı girişinde de bulmak mümkündür.

Bu metinde, TIP ve TKP'nin birleşmesinin Türkiye Komünist hareketinde tarihsel nedenlerle (ideolojik ve politik değil) oluşan bir ayrılığa son

verdiği, TBKP'nin kuruluşunun komünist hareketin birliği açısından tarihsel önemde olduğu söyleniyor.

"TBKP'nin oluşması, aynı zamanda farklı sol parti, hareket ve güçlerin birlikteliği yolunda da ileri bir adımdır" (TBKP Programı, Ekim 1988, Info-Media, Duisburg, s.5).

TBKP programı girişinde, program tartışmalarında herhalde üzerinde durulması gereken, yenilenme, güncel politik amaçlar ve temel amaç ilişkileri şu şekilde özetleniyor:

"Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin bu programı günümüzün sorunlarına yanıt veren yeni politik yaklaşımları sistemleştirmeyi, aynı zamanda gerek her iki partinin ortak teorik ilkelerinde sürekliliği, gerekse partiler kimliğini oluşturan bir dizi konudaki görüş ve anlayışları bakımından köklü bir yenilenmeyi amaçlayan bir programdır.

"TBKP, bugünkü Türkiye ve Dünya koşullarında barış ve demokrasi sorunlarının kazandığı belirleyici önemi temel alarak politik yolunu belirliyor. Bu aşamanın amacı, Barış ve Demokratik yenilenme programının yaşama geçmesi, barış ve demokrasi güçlerinin hükümetinin kurulmasıdır. Bu amaç sol ve demokratik güçlerin işbirliği ile, işçi ve emekçilerin kitlesel mücadelesiyle gerçekleştirilecektir.

"Halkın temel sorunlarını: çözümlü ancak TBKP'nin temel amacı sosyalizmde olanaklıdır. İşçi sınıfının öncülüğünde emekçi halkın iktidarı, barışı ve demokrasiyi sürekli güçlendirme geçilecektir. TBKP, sosyalizme barışçıl olarak geçilmesi için tüm gücüyle çalışacaktır. Sosyalizm barışı ve demokrasiyi güçlendirerek geliştirecektir" (agy, s.5-6).

Teorik tartışmadan pratiğe dönüş

Marksistlerin teorik ve politik tartışmalarda öze önem vererek mesafe almaları birliği yakınlatacaktır. Tartışma süreci yavaşsaldır. Ancak uzun yılların olumsuz birikimlerini taşıyor ve bu nedenle de eylemsiz kalmamalıdır. Bir başka deyişle teorinin pratiğe tikamasına, birlik araç ve yöntemleri göz ardı etmesine izin verilmemelidir.

Lenin, RSDİP 4. Kongresi ve 2. Menşevik Kongresi arifesinde şöyle diyor: "...şimdi birliği yalnızca umutla istemek, yalnızca birleşmek vadedile elde etmek değil, fakat her iki gruptaki örgütlü işçilerin çoğunluğunun basit bir kararı ile- gerçekten birleşmek olanaklıdır. Herhangi bir dayatma olmayacaktır, çünkü ilke olarak birliğe duyulan ihtiyaç herkes tarafından kabul edilmiştir ve işçiler yalnızca, şimdiden ilkesel olarak kararlaştırılmış bir sorunu pratikte çözeceklerdir" (Col. Works C.10, s.38).

Lenin, 1905 yılında sürgünden dönünce kaleme aldığı "Parti'nin Yeniden Örgütlenmesi" adını taşıyan söz-

konusu yazısında; daha önceleri parti birliğinin "ölü teorisini" yarattıklarını, şimdi "sosyal demokrat" işçilerin parti örgütlerine yığınsal katılmalarıyla ve onların katkılarıyla bu ölü teorisinin "yaşayan gerçekliğe" dönüştüğünü; "kimi zaman gereksiz bir sürü teori imalatından" ve "birlik konusunda bunca mürekkep ve bunca kağıt israfından" sonra, "pratiğe biraz daha fazla eğilmeye", artık yalnızca "onda biri teori ve onda dokuz pratik" çözümlere ihtiyaç duyulduğunu vurguluyor.

Türkiye'de marksistlerin birliğe yaklaşım konusunda yukarıdaki görüşlerden çıkartabilecekleri iki anahtar tez var: Birincisi, birlik ve yasallığa dönük daha fazla pratik davranış, yenilenmeye dönük daha çok teorik çalışma, tartışma. İkincisi, "sabırsızlanan işçilerin" yığınsal katkısı almak, yani birliği yığınlardan kopmadan onlarla birlikte gerçekleştiren bir süreç haline getirmek. Bunu kendi koşullarımızda Türkiye'nin her yerindeki marksistlerin ve önder emekçilerin birlik sürecine fiili katkısını almak biçiminde de formüle edebiliriz.

Çağdaş, yasal, yığınsal bir komünist partisinin kurulmasına taraftar olanlar, böyle bir parti kurulduğunda onun içinde yer alacak olanlar belirledikçe, partinin niteliği ve program tartışması farklı bir düzlem kazanacaktır. Netlik sağlanana kadar böyle bir partiye taraftar olan olmayan herkesin katılabileceği, hiçbir ambargo konulmaması gereken tartışma, daha sonra birleşme eğiliminde olanların iradesiyle, yasal komünist partisini, onun programını ve niteliğini tartışma düzlemine çıkartılabilir. O zaman, temel sorunları gölgeleyen "yasal haklar için mücadeleyi erteleme" ya da "parti girişimini yasal engellerin kalkmasına erteleme" endişeleri bir anlam taşımaz. Artık politik kimlikleri belirli insanlar, yasal düzeyde gelişen ve zorlanan süreçleri birlikte değerlendirecek, nasıl bir yasallık sorununa birlikte çözüm getirebilecekler. Partinin yasallaşma vadesini ve biçimini ellerinde tutabilirler. Üstelik marksistler böylece hem düşünce ve örgütlenme örgütleniş engellerini yasalara, karşı fiili bir müdahalede bulunmuş olurlar, hem ülke ve dünya sorunları karşısında çözüm önerilerini politik kimlikleriyle savunma olanakları elde ederler. Böylece bugün yasaklı olan herkesin kuruluşuna katılabileceği bir partinin tartışılır olmasıyla, marksistlerin gerçekten ve tüm boyutlarıyla yasal çalışmak istedikleri, tartışmada taraf olan yasaklı partilerin de tüm varlıklarıyla yasal parti içinde yer alacağı tereddütsüz ortaya konmuş olur. Bu, komünist partisinin yasallaşmasının sorumluluğunun, böyle bir partinin kurulmasından yana olan herkes tarafından fahvasına demektir.

Birliğin lafzına değil, ruhuna, sözünden çok özüne önem veriyorsak, ilkeleri tartışırken pratikteki tikanmaların da önüne geçmek istiyorsak böyle "pratik" bir yoldan yürüyebiliriz. □

Netlik sağlanana kadar böyle bir partiye taraftar olan olmayan herkesin katılabileceği, hiçbir ambargo konulmaması gereken tartışma, daha sonra birleşme eğiliminde olanların iradesiyle yasal komünist partisini, onun programını ve niteliğini tartışma düzlemine çıkartılabilir.

